

FLED BACK

Revistă de experiment literar

Director Daniel CORBU

ANUL XIV
2017

Nr. 7-8
2017

Theodor CODREANU

„Douămiistul” Ionuț Caragea, cu o biografie și evoluție spectaculoase, este deja un nume consacrat, considerat de unii chiar lider de generație, ca poet, prozator, eseist, autor de aforisme, cu peste treizeci de volume publicate de la debutul editorial din 2006, cu volumul de poezii *Delirium Tremens* și până la cel de față, *Eu la pătrat. Poeme în vers clasic și aforisme* (Editura Fides, Colecția „Eidos”, Iași, 2017, cu o prefață de Maria-Ana Tupan). S-a considerat, încă de la început, promotorul unei avangarde internautice (următorul volum și l-a intitulat chiar *M-am născut pe Google*, 2007), pentru ca în 2009 să se ipostazieze și-n doctrinarul noii orientări, în volumul de eseuri *Literatura virtuală și curentul Generației Google*. Primul semn de ruptură față de optzeciști și nouăzeciști este refuzul naturalismului pornografic, înfundătură a ateismului textualist de care se vor elibera, în cele din urmă, și talentele veritabile din post-modernism. Am salutat această evoluție a lui Ionuț Caragea cu prilejul comentării trilogiei SF: *Uezen și alte povestiri* (2010), *Conștiința lui Uezen* (2010), *Uezen. Echilibrul lumilor* (2011). Aici, se atestă și propensiunea lui spre multiplicarea virtuală a Eului, evocând ceva din heteronimia lui Fernando Pessoa, trilogia SF fiind semnată cu numele Snowdon King. Acest *King* sugerează deja augmentarea Eului, ceea ce i-a determinat pe unii comentatori să sublinieze imensitatea orgoliului celui care poartă nume de domnitor, fie el și de memoria lui Vodă Caragea,

Ionuț Caragea DE LA NARCIS LA NETUS

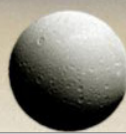
care nu putea să lipsească din proaspătul volum, învăluit cu o undă de umor:

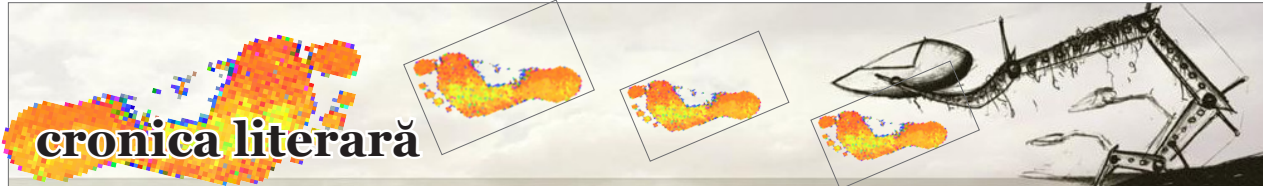
*Am fost perfect? Mai am defecte,
Să mă condamne generații?
Ideile mi-au fost corecte
Sau tot ce-am spus sunt aberații?*

*Nu vor afla, doar dacă visul
Mi-l vor fura în zorii zilei,
Forțându-mi, schimnic, compromisul
Cu diriguitorii milei.*

*Să stau la mâna lor, să-mi ceară,
Să îi înveșnicesc în odă,
Să-mi pună chipu-apoi în ceară
Și să devin, post-mortem, Vodă.
(Vodă Caragea)*

Descriind portretul insolit al lui Ionuț Caragea, criticul Ștefan Borbély nota, în 2014, în „Convorbiri literare”: „Unul dintre cei mai atipici literați de care dispune în prezent România. Un personaj complex, egocentric și orgolios, cu o retorică lirică și autoscopiceseistică pe măsură. Ne-am tot obișnuit cu poeți modești, sau cu unii care mimează smerenia în versuri gătuite, ca pe un exercițiu de autoflagelare publică. Caragea nu face parte din nici una dintre aceste categorii, scriind cu prețul unei singurătați dobândite prin repudiere.” Nu ne miră, așadar, că în anul de grație 2017 ne propune o carte cu titlu provocator: *Eu la pătrat*. Mai mult de atât, acest *Eu la pătrat* provoacă o ecuație de relaționare cu divinitatea, posibilă în virtual, știindu-se că descoperitorul eului virtual este nimeni altul decât miticul Narcis. Se înțelege că euforia lui Narcis, descoperindu-se, în toată splendoarea, în oglinda fântânii, recte a

netului, creează senzația egalității dintre Om și Dumnezeu (*Eu la pătrat*):

*viața e un calcul – simplu – cum sunt Eu
însă $Eu^2 = \text{Dumnezeu}$*

În altă parte, la Dumnezeu nu se mai ajunge cu scara Sfântului Ioan Scărarul, căci „Dumnezeu locuiește la ultimul etaj / într-un cer fără scări”. Un alt SF-ist, continuator al „Școlii de la Târgoviște”, Mihai Stan, distingea în civilizația virtuală o stranie perspectivă a apariției grotești a *supraomului* nietzschean, un *transom* între Om și Cyborg: „Transumanismul: proteze mișcate cu gândul – membre proteice monitorizate de creier. O «simbioză» om – ce mai rămâne din el – și cyborg.” (Mihai Stan, *Întoarcere în Paradis. Scripted reality. Antiliterature or frontier literature*, vol. III, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2015, p. 400). Dumnezeu devine Netus, ne avertiza Ionuț Caragea în *Uezen și alte povestiri* (2010): „Cibernetica este biblia celui care crede în Dumnezeul organic, internetul este biblia celui ce crede în Netus.” (p. 35). Oamenii au devenit virtuali, fiind, acum, „copiii lui Netus”, noul *ipostas* al lui Iisus. Netus acesta propovăduiește că numai într-o eră a umbrelor de oameni pot fi distruse toate relele din lume. Pământul s-a reconfigurat într-o „vastă rețea de homo interneticus”, încât lumea nu mai există decât în oglindă, într-un soi de narcisism planetar, postapocaliptic: „Oare era noul paradis promis de cărțile sfinte?” (p. 50).

pagina
14

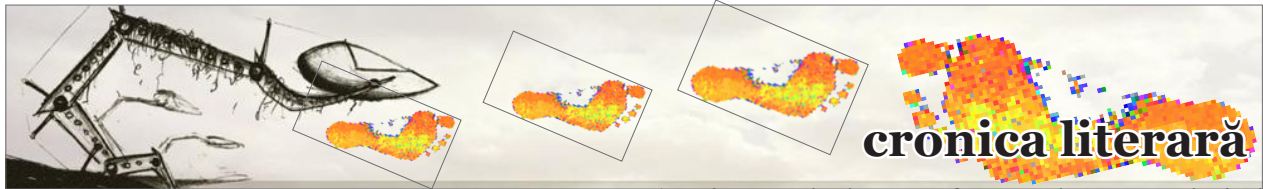
Răspunsul adus în *Eu la pătrat* este „paradoxist”, ramură a ethosului transmodern, întemeietori antitetici, la noi, fiind Ion Pachia Tatomirescu și Florentin Smarandache, descendenți, la rândul-le, din axiomatica ontologică eminesciană concentrată în enunțul *antitezele sunt viața*. Interesant că Ionuț Caragea ridică narcisismul eului la nivel ontologic pe urmele lui Eminescu, fără să-l citeze, ceea ce atestă consubstanțialitatea eminesciană a scrisului românesc. Într-o însemnare, Eminescu afirmă ecuația Eu-Dumnezeu: „Fără eu nu există Dumnezeu, fără ochi nu e lumină, fără auz nu e cântec. Ochiul e lumina, auzul e cântecul, eu e Dumnezeu. Națiunea mea e lumea.” Cum *singura realitate pe lume este Archaeus*, în care Eminescu recunoaște *identitatea Ființei*, „eu e Dumnezeu” nu este altceva decât Eul uman

Îndumnezeit, țintă supremă a creștinismului. Îndumnezeirea este antiteza imensului orgoliu al lui Lucifer de a se substitui lui Dumnezeu, ispitindu-i cu acest păcat capital pe Adam și Eva, urmat de izgonirea din Rai. Iată de ce narcisismul este antinomic, o piatră de încercare grea ca lespeda de pe mormântul Mântuitorului: narcisismul este păcatul suprem și tot el este ispășirea ca Îndumnezeire. Eminescu a știut-o bine. În *Odă (în metru antic)*, Narcis este ucis (*Parc'am murit demult*, zice poetul în ultimul emistih din *Melancolie*), pentru a se regăsi ca Hyperion, adevăratul eu: *pe mine/ Mie redă-mă!*

În această cheie va trebui să receptăm diferența dintre *eu* la nicio putere (narcisiac) și *Eu la pătrat* (hyperionic). A ajuns Ionuț Caragea la această disjungere ontologică și estetică, deopotrivă? La nivel filosofic suprem, disjunția a fost formulată de Heidegger în ceea ce a numit *diferență ontologică*. În plan uman, produce ruptura dintre euri, zbaterea dureroasă între ființă și nonființă, fără a găsi *terțul tainic ascuns*, afectivitatea divină, cum s-ar exprima Ștefan Lupașcu sau Basarab Nicolescu. S-ar putea să se plaseze în această condiție o mare parte a literaturii lui Ionuț Caragea, inclusiv poemele și aforismele publicate sub titluri grăitoare: *Delirium Tremens* (2006), *Omul din cutia neagră* (2007), *Negru Sacerdot* (2008), *Absența a ceea ce suntem* (2009), *Déconnecté* (2009), *Suflet zilier* (2011), *Mesaj către ultimul om de pe Pământ* (2017), *Dicționarul suferinței*, I, II (aforisme, Editura Fides, Iași, 2008, 2010), *Întreita suferință* (aforisme, aceeași editură, 2011), *Delir cu tremurături de gânduri* (aforisme, aceeași editură, 2013). Îmbrăcate în logosul artei, durerile zbaterii existențiale pot deveni tămăduire. Este posibilă ținta a *Eului la pătrat*, carte care propune ca moto unul dintre aforisme: „Examenul de capacitate al unui poet este acceptarea și înțelegerea suferinței. Cel de maturitate este metamorfoza, iar cel de genialitate este transcendența.” Finalul primului poem, *33 bis* (umbră a vârstei hristice?) sună astfel:

*pe foaia numărată
identică și cu bis
va curge veșnic - Styxul
și-o să mă-nec în vis.*

Transformarea râului morții în *vis* ține de gândirea poetică paradoxistă. Dedublarea dure-

roasă a poetului poate fi tămăduită (pantomimic?) de *dorința verticală* (René Girard):

*aș vrea să fu un prunc furat de vise,
să aibă raiul porțile deschise,
aș vrea să-mi bată Dumnezeu la ușă,
aș vrea să ard și să nu fu cenușă.*

(Actor de pantomimă)

Dumnezeu-iubire chiar așteaptă dintotdeauna și bate la ușă, cum ne spune Părintele Stăniloae. Doar că noi declanșăm timpul dureros, nedeschizându-I. Ninoarea rară, aproape bacoviană, care încărunțește pământul, este și ea un semn, având ca ecou *dorul* de ființa iubită (*Afară ninge rar*). Cu fiecare poem, poetul *săvârșește* o carte (*Cu-acest poem...*): „cartea aceasta/ o voi ține în mâini/ dacă voi scăpa de infern/ și de câini” (*Cartea vieții*). Dar ce va rămâne din cartea unui proscris?

arte-viu)

Degradarea umană postmodernă nu poate fi decât la scară planetară, sub semnul efemerului (*Efemer*):

*pășesc pe un covor rulant
țesut la scară planetară,
timpul – cadavru ambulant
își răsuțește o țigară.*

Întreaga omenire este un exil: „Exil în camera de veghe./ Exil în starea hibernală./ Exil la miile de leghe./ Exil în groapa comunală.”

(*Exil*). Omul, doar o „fregată de oase” plutind către vise (*Fregată de oase*). El și-a pierdut credința în înviere (*La ce bun?*):

*la ce bun e omul, dacă nu învie
fără judecată aspră și târzie?
la ce-i bună viața, scurtă și nedreaptă,
dacă nu găsește către cer o treaptă?*

Aidoma, omul român a pierdut patria și pe Eminescu: „noi te-am pierdut, te-am pierdut, te-am pierdut” (*Lui Eminescu*). Doar poetul mai construiește „paradisul pentru oameni și zei” (*Micul arhitect*). De aceea, el nu este *singur*, de vreme ce mai are încă pe Eminescu și credința:

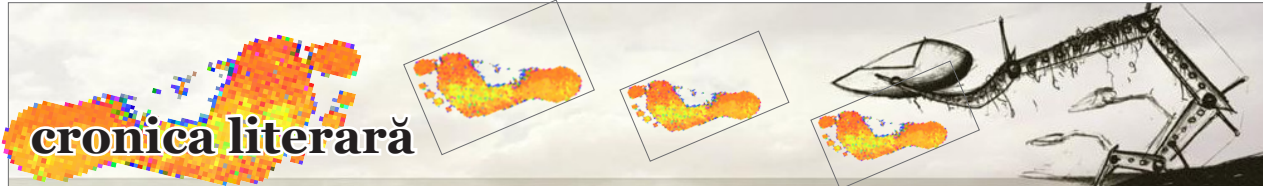
*nu sunt singur, am credința și mă rog la
sfânta cruce,
am și vise colorate, am și lacrimi caduce,
am și-o inimă ce bate, bate-ntruna ca o toacă,
am și-un înger și un demon îndemnându-mă
la joacă.*

(Nu sunt singur)

Poetul știe că se zbate, paradoxist, între antiteze ce par insolubile (*Să fii poet*):

*să fii nebun și să-ți simți nebunia,
să fii damnat și să sperii veșnicia,
să fii bolnav și să vrei să te doară,
să fii poet și poeții să moară.*

Eminescianismul remanent al poeziei lui Ionuț Caragea se resimte și-n hotărârea de a reveni la „formele perfecte”, cele de structură clasică, deși aceasta nu este o garanție a reușitei. Aflându-ne în fața unei poezii de cunoaștere, riscul de a nu transcende o anume uscăciune stilistică nu este evitat peste tot, ca în texte de felul: „Am tot iubit pe apucate/ Și ne-am gândit doar la prezent./ Justificându-ne întruna/ Comportamentul indecent.” (*Sfârșitul lumii?*). În rest, restricțiile prozodice și de versificație au meritul de a pune la încercare profesionalismul pe care modernii și postmodernii l-au supus volatilizării. Cât îl privește pe Ionuț Caragea, el își îngăduie chiar să experimenteze/să se joace, profitabil, precum în amplul poem, de concentrată formulă polemică *Analfabetism literar (pamflet)*, construit din catrene-dublet care se derulează, alfabetic, numai din cuvinte care încep cu o singură literă. Doar un exemplu: litera T:

*tipice teribiliste
tipăresc tâmpenii tone
totuși travestesc trofee
transformând telenovele*

*teiul tremură tomnatic
te trecuși tu tânăr tată
te tăiară tolomacii
terfeliră testamentul*

Și fiindcă e vorba de „terfelirea testamentului”, iată care este cel al Poetului, pe care îmi îngădui să-l reproduc integral (*Testament*):

*acesta e poetul ce-și duce singur dorul
pe drumul fără-ntoarceri - destin alambicat,
ce-n fața neputinței și-a dat tăcut onorul,
cu răsul și cu plânsul pe veci stigmatizat.*

*acesta e poetul ce s-a uitat pe sine
în inimile lumii, în versul sincopat,
ce și-a urmat himera în gânduri orfeline,
în tainică unire cu-aceea ce-a trădat.*

*acesta e poetul aflat în agonie,
cu mâinile rigide, de zei exonerat,
ce-nchide testamentul pe foaia de hârtie:
atât a fost să fie, atâta v-a lăsat.*

Numai că noi, cititorii, nu dorim să ni se lase doar ceea ce a realizat poetul până în anul de grație 2017 și așteptăm o nouă *Monastire 'naltă/ Cum n-a mai fost altă!*

*

În final, câteva cuvinte despre aforismele lui Ionuț Caragea. La o primă ochire, ar putea să intrigue adăugarea lor într-un volum de poezii. În realitate, nu există o fractură stilistică între corpul textelor poetice și cele 333 de aforisme selecționate din volumele anterioare împreună cu Nicolae Mareș, care le și prezintă într-un comentariu. Începând cu numărul la care s-a limitat și până la structura interioară a derulării lor, se arată consubstanțialitatea cu întregul volum, fiindcă trebuie citite ca pe poemul concludiv alcătuit, la rându-i, din 333 de versete. Altminteri, particularitatea gândurilor exprimate de autor este aceea de fidelă raportare la definiția aforismului, în sens blagian. În genere, autorii care pretind că scriu aforisme impurifică specia cu maxime, microeseuri, divagații sapiențiale

etc., trădând esența metaforică a speciei, care, poezie fiind, se ridică, simultan, la gândul filosofic. Nu întâmplător, primul aforism este și un meta-aforism, postulând solidaritatea dintre *metaforă* (esența poeziei) și *adevăr*: „Nu există metaforă mai frumoasă ca adevărul gol-goluț.”

Să mai observăm o altă particularitate a înșiruirii aforismelor, consonante cu ludicul din *Analfabetism literar (pamflet)*, structurat alfabetic din catrene-dublet. Aici, continuitatea alfabetică este a tematicii aforismelor: *aforismul, adevărul, cartea, copilăria, curcubeul, cuvântul, destinul, dragostea, Dumnezeu, femeia, gloria, internetul, poezia* ș.a.m.d. Aforismele despre adevăr sunt primul semn al trecerii lui Ionuț Caragea din paradigma postmodernistă (care neagă sau ocultează *adevărul*) în cea transmodernă, recuperatoare, amintind de atitudinea lui Eminescu față de adevăr, atât în poezie (vezi *Criticilor mei*), în cugetări (*Nu noi suntem stăpânii adevărului, ci adevărul e stăpânul nostru.*), cât și în tot ce a scris. Pentru Ionuț Caragea, cum am văzut, ecuația adevăr-metaforă intră în chiar definiția aforismului și a poeziei, a *ființei* însăși: „Adevărul – sufletul rezidual al gândurilor abisale.” Adevăr e ceea ce-i neprefăcut (*stângăcie*, o numește poetul), e cel de pe *cruce*: „Singurul adevăr care mi se permite – stângăcia inimii și dreptatea crucii.” Adevărul migrează în cuvinte și în dragoste: „Dragostea nu are nevoie de cuvinte însă cuvintele au întotdeauna nevoie de dragoste.” Și: „Dragostea – fata morgana din deșertăciunea carnală.”

Voi mai ilustra puritatea aforistică a textelor lui Ionuț Caragea cu alte câteva exemple:

Dumnezeu – prisăcarul stelelor.

Fericirea – lacrima ce încă n-a atins pământul.

*Dacă oamenii s-ar fi născut cu aripi,
ar fi devenit păsări de pradă.*

În niciun caz îngeri.

Lacrimile – roua infinitului.

*Poeții – piscurile pe care zăpezile
cuvintelor nu se topesc niciodată.*

Poezia e plânsul dublu rafinat.

*Umbra este cea dintâi cruce răsărită
din pământ.*